

**VERSLAG VAN DE ZITTING VAN DE COMMISSIE WETENSCHAPPELIJKE
INTEGRITEIT
VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN
BIJLAGE 5.1**

Zittingsdatum: 15 november 2019

Inzake de klacht van de heer B.F.M. Droog

Ter zitting waren aanwezig:
De commissie bestaande uit:

Prof. mr. dr. H.E. Bröring, voorzitter
Prof. dr. P.M. Kluin
Prof. dr. H.L.M. Hermans

Beklaagde:

dr. A.P.M. van Liempt
Ter ondersteuning zijn aanwezig:
Prof. dr. J.C.H. Blom
Prof. dr. J.W. Renders
Prof. dr. D.F.J. Bosscher

Klager:

De heer B.F.M. Droog
Ter ondersteuning zijn aanwezig:
Drs. L. Bergen
Prof. dr. M. Winnink
De heer K. Broersma

De Secretaris van de commissie:

mr. S.R. van Dijk

De Griffier:

H.I. Dietzenbacher

De voorzitter heet iedereen welkom en stelt de commissie voor. Hij geeft aan dat het gesprek ten behoeve van de verslaglegging wordt opgenomen. De overige aanwezigen worden ook voorgesteld. Er wordt toegelicht dat er formeel gezien slechts één beklagde en één klager zijn. Beiden worden vergezeld door drie personen wier rol het aan beklagde onderscheidenlijk klager verlenen van bijstand in de meest ruime zin is.

De heer Droog ligt toe dat de klacht in eerste instantie ingediend zou worden door professor Lodewijk Brunt, maar dat deze wegens persoonlijke omstandigheden niet in staat was om dit te doen.

De voorzitter geeft aan dat de commissie bevoegd is klachten met betrekking tot de wetenschappelijke integriteit te behandelen. Er wordt extra benadrukt dat de klachten die buiten de reikwijdte van de wetenschappelijk integriteit vallen buiten beschouwing worden gelaten. Het al dan niet schenden van de wetenschappelijke integriteit wordt alleen beoordeeld met betrekking tot het proefschrift van de heer Van Liempt.

Er wordt benadrukt dat integriteit een beperkt criterium is. Er zijn meerdere protocollen en codes die aangeven wat schending van de wetenschappelijke integriteit inhoudt: er moet voor een schending bijvoorbeeld sprake zijn van voorwaardelijke opzet, en niet slechts van slordigheid.

Een andere opmerking vooraf is dat de stukken zeer goed gelezen zijn. Er is een uitgebreid klaagschrift, een uitgebreide reactie en er literatuur gelezen waarnaar in de klacht wordt verwezen. Daarom wordt verzocht niet te veel in herhaling te treden en slechts de belangrijke elementen te benoemen.

Tot slot wordt opgemerkt dat vlak voor de zitting nog twee stukken zijn binnengekomen van de kant van de klager: een reactie op het verweer en een pleitnotitie. De Commissie kan besluiten beklagde nog in de gelegenheid te stellen om na afloop van de zitting op deze stukken te reageren.

De voorzitter geeft allereerst het woord aan de heer Droog. Daarna kan de heer Van Liempt reageren.

De heer Droog geeft aan dat de belangrijkste vraag is of er sprake is van wetenschapsfraude, zoals gedefinieerd onder de 'schendingen' uit de *Regeling bescherming wetenschappelijke integriteit Rijksuniversiteit Groningen*, versie 2012. Naar aanleiding van het verweerschrift van de beklagde heeft hij een reactie gegeven op de annotaties op de eerdere klacht. Zijns inziens heeft de beklagde zich schuldig gemaakt aan de punten 1, 2, 3, mogelijk 4, en de promoteren aan punt 8 uit de hierboven genoemde regelingen. De heer Droog licht zijn klacht per punt toe:

1. *Fingeren*: De beklagde schrijft dat het laatste interview met Gemmeker gepubliceerd werd, tegen de afspraken in, voor diens dood in 1982. Toen hij [klager] dit checkte, bleek dat er in 1982 nooit een artikel verschenen is, in welke krant dan ook: het precieze verhaal is schriftelijk toegelicht. Zijns inziens heeft de beklagde dit verzonnen: in alle eerdere bronnen wordt duidelijk dat het interview pas na de dood van Gemmeker is gepubliceerd, onder andere in de biografie van Nanda van der Zee. De beklagde kent deze biografie en het desbetreffende krantenstuk, aangezien hij eruit citeert.

2. *Falsificeren*: De klager stelt dat de grens tussen falsificeren en fingeren en ook plagiaat af en toe lastig te trekken is. Hij laat dan ook aan de Commissie over onder welke van de schendingen (1, 2 of 3) de volgende punten zullen vallen.

[A] Het belangrijkste punt is dat de beklagde in en buiten de dissertatie pretendeert de eerste te zijn die een Gemmeker-biografie geschreven heeft. Er zijn tenminste drie andere biografieën: van Nanda van der Zee, Lotte Bergen en Frank van Riet.

[B] De beklagde stelt daarnaast dat er geen Duitse vooronderzoeken bekend waren in Nederland, wat volgens de klager een leugen is: over het eerste onderzoek werd uitgebreid gepubliceerd in kranten, of in ieder geval uitgebreider dan de beklagde in zijn verweerschrift beweert. Het tweede vooronderzoek was ook bekend. Opvallend was dat in de krantenstukken van 1968 tot 1973 de Duitse onderzoeksrechter uitgebreid vertelde over wat er gebeurde. De beklagde weet dit, omdat de uitslag beschreven is in zowel de biografie van Nanda van der Zee als die van Lotte Bergen; details over dit punt staan in de klacht.

[C] De beklagde stelt dat er een zeventienjarig vooronderzoek zou zijn geweest. Er waren echter twee vooronderzoeken, waarvan het eerste, twee jaar duurde en het tweede negen jaar. Deze onderzoeken werden niet fulltime uitgevoerd; uiteindelijk duurden ze in actuele werktijd misschien een jaar. Dat het vooronderzoek zeventien jaar duurde werd niet alleen gesteld in het proefschrift, maar ook in interviews daarbuiten.

[D] De heer Ryan Stackhouse stelt dat hij zonder medeweten geciteerd is in de dissertatie van de beklagde en dat zijn beweringen door de beklagde gefalsificeerd zijn. Klager heeft een vertaling laten maken van de passages uit de dissertatie en deze voorgelegd aan de heer Stackhouse, die aangaf dat zijn antwoorden in verdraaide vorm zijn weergegeven door de beklagde. De Commissie heeft geen contact opgenomen met de heer Stackhouse; de klager stelt daarom voor om de email correspondentie met hem door te sturen.

De Commissie zal erover nadenken of zij dat nodig acht. De vertaling, een professionele Engelse vertaling die ter controle is voorgelegd aan Ryan Stackhouse PhD, wordt door de klager uitgedeeld.

[E] De beklagde stelt in zijn dissertatie dat Dolle Dinsdag werd veroorzaakt door een foutief radiobericht van de BBC. Volgens dr. L. de Jongs standaardwerk, waar in de dissertatie naar verwezen wordt, is dit echter slechts één van de vele elementen die

aan Dolle Dinsdag heeft bijgedragen. Dit is eenvoudig te checken in *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*, wat tegenwoordig ook digitaal mogelijk is.

[F] Nanda van der Zee heeft in haar biografie gebruik gemaakt van het interview met Heiko Schaldach, die in het proefschrift van de beklaagde verdwenen lijkt te zijn: hij wordt slechts eenmalig genoemd. In het verweerschrift antwoordt de beklaagde dat hij om bepaalde reden niet op Schaldach is ingegaan, maar hij had op zijn minst moeten uitleggen waarom deze persoon is verdwenen in de biografie.

Daarnaast beweert beklaagde dat Anke Winter de eerste is die over Gemmeker heeft gepraat, maar dit was dus Schaldach.

3. *Plagiëren*: De plagiaatregels van de universiteit zijn duidelijk omschreven in het handboek van de student. Bijvoorbeeld dat er al sprake is van plagiaat wanneer ergens een bron ontbreekt. Dit gebeurt in de dissertatie op tal van plaatsen. Beklaagde verweert zich door zich te beroepen op de algemene bekendheid van zaken. Klager zegt dat hij schriftelijk toelichting heeft gegeven op wat algemeen bekend is volgens de beklaagde. Klager is echter van mening dat deze dingen niet de algemene kennis omvatten, wat duidt op plagiaat. Klager benadrukt dat hij voor dit onderzoek geen plagiaatdetectiesoftware heeft gebruikt. Het grootste gedeelte van de plagiaat omvat het structureel plagiaat zoals omschreven door Weber-Wulf.

Ook is er sprake van Wikipediaplagiaat: overeenkomsten tussen bepaalde internetpagina's en de dissertatie zijn dusdanig groot dat er geen sprake meer van toeval kan zijn. Als de beklaagde de informatie wel uit een boek heeft, ontbreekt de juiste bronvermelding.

4. *Opzettelijk negeren en niet erkennen van bijdragen van andere auteurs*: Klager zegt dat hij hierover meerdere deskundigen geraadpleegd heeft en laat verder aan de Commissie over om te oordelen of er hiervan sprake is.
8. *Wangedrag*: Dit gaat over het gedrag van de promotores: zij hadden de beklagden erop moeten wijzen dat het gebruik van werk van andere auteurs uitvoeriger in de dissertatie genoemd had moeten worden.

De voorzitter herhaalt dat alleen de heer Van Liempt de beklaagde is en de promotores dus buiten de huidige klacht vallen.

De heer Droog gaat verder met het tweede gedeelte van zijn klacht; het zogeheten blufplagiaat. Dit is een vorm van structureel plagiaat die vergezeld gaat van het doelbewust verzwijgen van eerdere biografen. Het eerste slachtoffer hiervan is Nanda van der Zee, die door de beklaagde niet één keer wordt genoemd als biograaf en slechts één keer als schrijfster. In de bronvermelding van het proefschrift wordt structureel verwezen naar de eerste druk en niet zoals gebruikelijk naar de tweede of derde, herziene druk van haar boek. Hierover wordt verder schriftelijk uitgeweid. Klager wil graag het woord geven aan mevrouw drs. L. Bergen.

Mevrouw Bergen leest haar pleitnota voor. Dit stuk wordt ook digitaal aangeleverd en is om deze reden niet genotuleerd. De pleitnota is als bijlage gehecht aan dit verslag.

De heer Droog wil nog graag de overeenkomsten tussen het boek van Frank van Riet en de dissertatie van de beklaagde aanstippen. De heer Van Riet staat achter dit onderzoek, maar kon niet bij de zitting aanwezig zijn; wel is hij voor nadere vragen beschikbaar.

Klager merkt op dat de beklaagde zich op meerdere plaatsen verweert door te stellen dat hij experts citeert, maar hij heeft niet gecontroleerd of de uitspraken van desbetreffende experts correct waren. Naar de mening van klager en prof.dr. Schuyt (in *Tussen Fout en Fraude, integriteit en oneerlijk gedrag in het wetenschappelijk onderzoek*. Leiden University Press, (Leiden), (2014), blz. 60, staat dit haaks op wat in de wetenschap wordt verlangd.

Het volgende deel van de klacht omvat de belangenverstremgeling; deze staat niet als zodanig genoemd onder voorbeelden van schending van de wetenschappelijke integriteit, maar de voorgangers van de Commissie hebben dit in een eerdere zaak wel als schending van de wetenschappelijke integriteit beschouwd. De belangenverstremgeling is schriftelijk nader toegelicht.

De heer Bosscher vraagt of de heer Droog kan toelichten welke belangen er precies verstremgeld worden. Het stuk waarin hier verder over wordt uitgeweid is namelijk niet door de beklagde of de Commissie ontvangen.

De heer Droog deelt het desbetreffende stuk uit en licht de inhoud verder toe. Het gaat om de belangen van de beklagde als enerzijds wetenschapper en anderzijds als ondernemer. Ook het belang van de uitgever, die al bezig was met de promotiecampagne van het boek, speelt hierin mee: eventueel uitstel van de promotie van de beklagde was hierdoor niet mogelijk. De promotor, prof. dr. Bosscher was ten tijde van de promotie voorzitter van de Raad van Toezicht van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Eén van de meelezers van het boek, prof. dr. Ten Kate, was lid van de begeleidingscommissie vanuit het Herinneringscentrum, maar tevens lid van de beoordelingscommissie. Of er sprake is van belangenverstremgeling laat de klager over aan de Commissie.

De heer Droog gaat verder met de volgens hem verontrustende uitlatingen van de Rector Magnificus. In verband met een andere kwestie nam de klager per mail contact op met de Rector Magnificus, waarna een naar zijn mening merkwaardige reactie volgde.

De voorzitter merkt op dat de Commissie hier niets over zal zeggen, aangezien dit buiten deze zaak valt. Deze zitting gaat uitsluitend over het proefschrift van de beklagde.

De heer Droog continueert zijn betoog door in te gaan op het schriftelijk verweer van de heer Van Liempt; daarbij verwijst hij naar zijn stuk dat in de ochtend van 15 november 2019 naar de secretaris van de Commissie, de heer Van Dijk, is gestuurd. Volgens klager stelt beklagde zich als slachtoffer op, terwijl hij dit niet is.

De heer Droog wil tot slot een toelichting geven op stuk nummer 7 [getiteld: 'Plagiarists never do it once' (Sheenah Pugh)] waarin de vraag, hoe het kan dat er plagiaat in historische geschriften over een gebeurtenis kan worden gepleegd als deze door meerdere mensen omschreven wordt, centraal staat. Dat er hierbij geen plagiaat gepleegd kan worden is naar mening van de klager onjuist. Ter verduidelijking en illustratie noemt hij het voorbeeld van de vertaling van poëzie. Elke vertaler interpreteert een gedicht anders en hetzelfde zou ook verwacht worden bij een historicus en historische gebeurtenissen. Wanneer twee interpretaties heel erg op elkaar lijken, is er dan ook bijna altijd sprake van plagiaat. De heer Droog wil graag het woord geven aan de heer Broersma.

De heer Broersma leest zijn pleitnota voor. Deze wordt ook digitaal aangeleverd en is daarom hier niet genotuleerd. De pleitnota is als bijlage aan dit verslag gehecht.

De heer Winnink wil nog graag een aantal kleine opmerkingen toevoegen. Over het proefschrift en de procedures rondom de promotie heeft de heer Winnink verslag gedaan en dit verslag aan de klager aangeboden. Hierin is zijn opinie als ervaringsdeskundige weergegeven en hij is bereid om vragen daaromtrent te beantwoorden. Die ervaringsdeskundigheid betreft niet zozeer het promotiegebeuren, maar een belangrijk deel van het onderwerp waarop het proefschrift van Van Liempt betrekking heeft, te weten de Holocaust. Geen van de aanwezigen heeft één en ander mogen beleven, zoals hij. Het is goed om op te merken dat, wat in het verslag ook expliciet wordt gezegd, het proefschrift op zichzelf bijdraagt aan het weten over de heer Gemmeker. Door hetgeen de heer Droog naar voren brengt, kan men zich afvragen hoe origineel het geschrift van de heer Van Liempt is, vanuit een wetenschappelijk oogpunt. Daarover heeft hij niet als opponent en onafhankelijk

van andere betrokkenen, met de (toen nog promovendus) Van Liempt, tijdens de promotieplechtigheid kunnen discussiëren. En passant merkt hij nog op- daarbij een grootheid in zijn eigen vak citerend - over een publicatie die de betrokkene niet op niveau vond- over Van Liempt 's proefschrift: "it fills a much needed hole".

De heer Renders antwoordt hierop en stelt dat deze bewering onjuist is: de heer Winnink heeft van de decaan, in haar rol als Rector Magnificus, een plaats aangeboden gekregen in de oppositie, welke door de heer Winnink is afgewezen. Hiermee is wel degelijk de kans gegeven om eventuele klachten te uiten.

De heer Winnink antwoordt dat dit niet volledig juist is en zegt dat hij graag had willen discussiëren. Hij beaamt dat hij de plaats in de oppositie heeft afgewezen, in de veronderstelling dat er de vraag zou komen of iemand uit het publiek een vraag zou willen stellen. Dit is echter niet gebeurd.

De heer Kluin licht toe dat dit bij de faculteit Geneeskunde überhaupt niet mogelijk is en vraagt of dit niet een RUG-brede afspraak is.

De heer Renders antwoordt dat dit inderdaad het geval is en dat vragen vanuit het publiek tenminste drie weken vóór tevoren ingediend dienen te worden.

De voorzitter wil graag het woord geven aan de beklagde en verzoekt hierbij om in het bijzonder in te gaan op de punten plagiëren, geen credits geven en bronvermelding. Als de beklagde op andere punten in wil gaan, kan dat uiteraard ook.

De heer Van Liempt antwoordt dat hij zich zou willen beperken tot een aantal hoofdzaken. Dit is echter wel lastig, aangezien er, na het sluiten van de termijnen om stukken aan te leveren omtrent de klacht, nog stukken zijn binnengekomen van de klager. Hij geeft aan dat hij zal proberen om op alles wat zojuist gezegd is te reageren.

De beklagde wil vooropstellen dat zijn uitgangspunt is dat hij absoluut geen plagiaat heeft gepleegd: alle letterlijke citaten zijn voorzien van een bron of herkomstplaats, alle geparafraseerde elementen zijn begeleid door bronnen. Hij beaamt dat hij niet het perfecte boek heeft geschreven en dat er in de verwijzingen nog omissies kunnen zitten, maar dat er daarbij geen sprake is van opzet.

Om misverstanden te voorkomen rondom het begin van de biografie over Gemmeke licht de beklagde toe dat hij zich gewend heeft tot de directie van Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Hij heeft haar de vraag gesteld of zij interesse had in een grotere biografie van Gemmeke en of de boeken die daar al over geschreven waren een belemmering vormden om dit te doen. Hierop werd geantwoord dat er geen belemmeringen waren omdat de periode voordat Gemmeke naar Westerbork ging en de periode na zijn vrijlating uit detentie nog niet uitvoerig bestudeerd waren. Naar aanleiding hiervan is de heer Van Liempt, in samenwerking met het Herinneringscentrum aan deze biografie begonnen, niet in opdracht van of als geassocieerd onderzoeker. Voordat er überhaupt sprake was van een eventuele promotie, heeft de beklagde verschillende mensen benaderd om samen te werken. Dit in de vorm van een begeleidingscommissie om als zodanig mee te lezen en advies te geven. In de loop van het schrijfproces kwam pas het idee van een promotie erbij.

De beklagde zegt dat hij alle stukken van de klager als erg beledigend en kwetsend ervaren heeft, waarbij sommige beschuldigen van plagiaat naar zijn mening een grens overschreden hebben. Hij geeft aan dat hij een bron gebruikt heeft, die ook door anderen gebruikt is, omdat het een primaire bron is, namelijk een proces-verbaal. Iedereen die over Westerbork en Gemmeke heeft geschreven, heeft deze bron gebruikt. Dat hij bij het parafaseren van stukken hieruit wordt beschuldigd van plagiaat, vindt de heer Van Liempt zeer verbazingwekkend.

Hetzelfde geldt voor het wikipediaplagiaat. De beklagde vindt het schokkend dat hij van plagiaat wordt beschuldigd, omdat hij een boek heeft geraadpleegd dat ook voor een

Wikipedia-artikel geraadpleegd is. Het gaat hier om het boek over de Düsseldorfer geschiedenis.

Daarnaast komt er een aantal keer in de klacht terug dat het gebruik van de kampbevelen van Gemmeker een vorm van plagiaat zou zijn, omdat in een eerder boek van mevrouw Bergen deze kampbevelen ook aan de orde zijn geweest. De beklagde zegt dat hij deze oorspronkelijke kampbevelen, naar aanleiding van een adviserend gesprek bij Herinneringscentrum Kamp Westerbork, via het NIOD heeft geraadpleegd. Dat hij op dit punt van plagiaat wordt beschuldigd heeft de heer Van Liempt veel gedaan.

De beklagde stelt voor om over de kwestie van wat gebruikelijk is onder historici ten aanzien van annotaties en bronvermelding, waar een deel van de klacht op gebaseerd is, de heer Blom het woord te geven.

De beklagde geeft aan dat de Commissie zelf al de nadruk heeft gelegd op het feit dat in deze zitting slechts de wetenschappelijke integriteit behandeld zal worden en dat dit gezien de hoeveelheid en uiteenlopende aard van de klachten, ingewikkeld is.

De beklagde duidt hoe hij de context van de klacht percipieert en vraagt zich af in hoeverre een klacht als deze eigenlijk kan worden geaccepteerd, aangezien deze naar zijn mening zo op de persoon gericht en hard is, dat er bijna van misbruik van recht gesproken zou kunnen worden. Als deze klacht zich volstrekt in vertrouwelijkheid had afgespeeld, had hij er vrede mee kunnen hebben. Deze klacht is echter door anderen bij vele media aangemeld waarbij hij zich niet aan de gebruikelijk vertrouwelijkheid heeft gehouden. De essentie van vertrouwelijkheid is volgens beklagde geschonden. Dat geldt ook jegens beide promotores, die onevenredig veel last hebben gehad van deze klacht, hetgeen beklagde enorm betreurt.

Beklaagde wil graag nog ingaan op een aantal zaken die zojuist door de heer Droog genoemd zijn. Hij vertelt dat hij het boek van mevrouw Bergen gelezen heeft en overlegd heeft met zijn contactpersonen van Herinneringscentrum Kamp Westerbork over de bronnen uit dit boek, die bij hem al bekend waren. Voor het programma *Andere tijden* had hij zich namelijk al eerder, bijna twintig jaar geleden, met Gemmeker beziggehouden. De beklagde geeft aan dat hij het boek van mevrouw Bergen heeft beschouwd als een accurate beschrijving van wat er bekend was over Gemmeker in de periode in het kamp; de periode ervoor en erna waren hierin niet echt meegenomen. Ook bij het Herinneringscentrum Kamp Westerbork werd aangegeven aan dat men graag een totale biografie van Gemmeker zou willen. Beklaagde geeft aan dat het hem spijt als hij het werk van mevrouw Bergen onheus bejegend heeft: dat heeft hij niet als zodanig bedoeld.

Beklaagde noemt het punt van het interview uit *de Volkskrant*, waarin de heer Walda gesproken heeft met Gemmeker. De heer Walda heeft het interview aan de heer Van Liempt gegeven; er wordt dus niet geciteerd uit een krant die niet verschenen is, maar uit een interview die de beklagde gekregen heeft.

De affaire Schaldach vindt de beklagde minstens zo schokkend. Heiko Schaldach is een stiefkleinzoon van Gemmeker. De heer Van Liempt heeft uitvoerig met de familie contact gehad en familieleden hebben verteld over de crisis die er uitbrak toen bleek dat Heiko Schaldach zich in Nederland had uitgegeven als de lievelingskleinzoon van Gemmeker en zelfs toespelingen maakte op zijn Joodse afkomst. Dit heeft tot beroering bij de familie geleid, aangezien Schaldach een psychische aandoening heeft waarmee de familie in haar maag zat. Dit heeft geleid tot het besluit van de beklagde om Heiko Schaldach niet in de biografie mee te nemen. Mede omdat hij door de psychische aandoening naar buiten is getreden met dingen die misschien niet helemaal waar zijn. In het kader van de privacy van betrokkenen heeft hij besloten dit weg te laten. Beklaagde betreurt het dat er in de klacht wordt geschreven alsof het een spectaculaire vondst is dat de heer Van Liempt Heiko Schaldach heeft verzwegen.

Beklaagde wil de Commissie graag van de emailcorrespondentie tussen hem de heer Ryan Stackhouse voorzien. Hij is van mening dat hij adequaat dit email interview heeft geparafraseerd.

Ten aanzien van de heer Broersma wil de beklagde de heer Blom vragen om daar in algemene zin iets over te zeggen. De heer Van Liempt wil nog graag benadrukken dat hij respect heeft voor de heer Broersma en zijn onderzoeken en het boekje over de film, dat een

belangrijke bron is geweest voor een sub-hoofdstuk uit de biografie. Een aantal keren is er in de noten naar het boek van de heer Broersma verwezen, maar er is ook in een algemene noot gezegd dat veel van de feiten uit dit boek afkomstig waren.

Een punt dat meermaals terugkomt is het noemen van boektitels en namen van schrijvers in de lopende tekst. Hier zijn veel verschillende opvattingen over of dat al dan niet moet. In het verweerschrift heeft de beklagde ook al genoemd dat hij de regels van 'het blauwe boekje voor de geschiedenisstudent' heeft gevolgd, waarin het noemen van auteurs wordt afgeraden. De beklagde beaamt dat hij hier misschien niet erg consequent in is geweest, maar dit komt voort uit de wens om de tekst leesbaar en toegankelijk te houden. Hier wordt in de klacht naar verwezen als "het onderschuffelen van noten", maar hij is van mening dat namen niet in de hoofdtekst maar in noten moeten staan.

Beklaagde zou het hierbij willen laten en het woord aan de heer Blom geven om meer te vertellen over de annotatiecultuur.

De heer Blom begint met de opmerking dat hij de klacht, van het ontbreken aan wetenschappelijke integriteit bij de heer Van Liempt, een zeer zware beschuldiging vindt, die bedrog en opzet impliceert. Hij zegt dat het hier moet gaan over de wetenschappelijke integriteit en dat er, wanneer de klager van mening is dat het een onvolwaardig proefschrift is, naar de promotores gekeken zou moeten worden in plaats van naar de beklagde.

Er zijn, ten aanzien van de vraag of expliciete vraagstellingen en theoretische uiteenzettingen per definitie in een proefschrift aanwezig moeten zijn, verschillende opvattingen over hoe expliciet deze benoemd moeten worden. Zo komt er aan het einde van dit proefschrift een duidelijke kernvraagstelling op. Men zou ook kunnen beargumenteren dat het juist niet goed is om vanuit een theoretische beschouwing te beginnen, omdat er dan minder open naar het te beschrijven onderwerp wordt gekeken. De biografie van de heer Van Liempt is, naar mening van de heer Blom, een goed voorbeeld van hoe er vanuit de bron een verhaal gereconstrueerd kan worden. In welke mate je expliciet en impliciet verwijst, is volgens de heer Blom een kwestie van smaak. Hij is dan ook van mening dat juist het essentiële deel van een schending van de wetenschappelijke integriteit, de opzet, niet aanwezig is.

De heer Bosscher zou graag in het algemeen de vraag willen stellen of in een latere studie, die een bredere periode beschrijft en dieper op de materie ingaat, dan in het boek van mevrouw Bergen, vermeld zou moeten worden dat mevrouw Bergen al eerder geconstateerd had dat 'Gemmeker geweten moet hebben dat...'. In het dossier van Gemmeker zijn al meerdere constatering te vinden dat 'Gemmeker geweten moet hebben dat...'. Om hier een wetenschappelijk probleem te signaleren, zou de bal naar mevrouw Bergen teruggekaatst kunnen worden, aangezien zij zelf ook niet de artikelen die deze stelling poneerden heeft geciteerd. Dit is geen verwijt jegens mevrouw Bergen, maar een illustratie om te laten zien dat het een onlogisch verwijt is, dat dus ook niet de heer Van Liempt kan treffen.

De voorzitter dankt de heer Blom en de heer Bosscher voor de aanvullingen en gaat verder met een aantal opmerkingen. Voor het indienen van een klacht bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit gelden geen hoge toegangseisen. Misbruik van recht (zoals de beklagde het noemt) is niet snel aanwezig. De klacht is dan ook in behandeling genomen.

Daarbij is het wel zo dat het in deze zitting puur en alleen om de wetenschappelijke integriteit gaat, waarbij een beperkt aantal criteria wordt gehanteerd. Daarnaast gaat het tijdens de zitting ook alleen over het proefschrift van de beklagde. Allerlei zaken daaromheen kunnen via andere procedures afgehandeld worden. Tot slot is het goed om te benadrukken dat de Commissie ook niet zal oordelen over de wetenschappelijke kwaliteit van het proefschrift; daarover ging immers de beoordelingscommissie.

De voorzitter signaleert dat er discussie kan zijn over hoe origineel het proefschrift van de beklagde is, en over hoe belangrijk originaliteit is. Wat betreft dit laatste: replicatie kan ook als een verdienste worden beschouwd. Wanneer meerdere studies namelijk tot dezelfde bevindingen komen, wordt bepaalde kennis versterkt en dat is vanuit wetenschappelijk oogpunt aantrekkelijk. In elk geval ligt hier uit een oogpunt van

wetenschappelijke integriteit geen probleem. Iets anders is hoe in later onderzoek met eerder onderzoek naar hetzelfde verschijnsel wordt omgegaan. Op dit punt heeft de Commissie een aantal vragen.

De Commissie heeft de indruk dat er over de vraag hoe er met bronnen moet worden omgegaan verschillend wordt gedacht, maar ze zou wel graag meer toelichting hierover willen ontvangen. Als op een bepaalde vraag, zoals: “Hoe is iemands leven verlopen?”, in eerdere studies al antwoord is gegeven, hoe gebruikelijk is het dan om daarnaar te verwijzen? En om met de auteurs van eerdere studies in debat te gaan? En in hoeverre speelt hier een rol dat bepaalde mensen credits gegeven moet worden voor eerdere bevindingen? Dit raakt aan de eisen die aan een proefschrift kunnen worden gesteld, maar mogelijk ook aan wetenschappelijke integriteit. De Commissie zou graag horen hoe partijen hier tegenaan kijken en wat gangbaar is binnen de discipline.

De voorzitter verzoekt de heer Blom om hier als eerste iets over te zeggen.

De heer Blom beaamt dat er verschillend over deze aspecten wordt gedacht. Als er in een onderzoek terug wordt gegaan naar de bronnen en men dan tot dezelfde conclusies komt, of er in ieder geval geen kerntegenstellingen zijn, dan kan het zowel expliciet als impliciet gelaten worden en is het een kwestie van smaak. Wanneer er wel verschillen zijn dan is het gebruikelijk om in debat te gaan en te proberen erachter te komen hoe deze verschillen zijn ontstaan. De relatief terughoudende vorm, waar de beklaagde voor gekozen heeft en waarbij wordt verwezen naar de oorspronkelijke bron, is een keuze die gerechtvaardigd is. Er zijn zelfs promotoren die het afraden om een theoretische beschouwing te schrijven en te verwijzen naar eerdere boeken als deze in het boek zelf geen rol spelen.

De heer Kluin vraagt of er ook een verschil is tussen de biografie zoals deze in de boekwinkel is verschenen en de versie van het proefschrift. Het zou niet vreemd zijn om verschillende eisen te stellen aan een proefschrift en aan een populariserende handelseditie.

De heer Blom antwoordt dat ook dit verschilt per promotor. Hij zegt dat dit, naar zijn mening, niets met de integriteit van de heer Van Liempt te maken heeft. De heer Blom merkt met betrekking tot de van de kant van klager gestelde eis van een expliciete vraagstelling op dat in een biografie waarin een impliciete vraagstelling zit, deze juist evident is. Impliciet staat de vraagstelling namelijk vaak wel ergens in het voorwoord weergegeven en verder in het boek komen de sub vragen aan bod. Volgens de heer Blom is dit een acceptabele vorm van werken, maar het zou ook op andere manieren kunnen. Wat belangrijk is bij het schrijven van een biografie is of de bronnen zorgvuldig en integer onderzocht zijn en dat is bij het proefschrift van de beklaagde in hoge mate het geval. De opzet voor een biografie is nergens vastgelegd.

De heer Renders wil graag aanvullen dat er een verschil is tussen een biografie en een bronnencommentaar. Hij geeft aan dat hij zijn promovendi altijd aanraadt om bronnen in de noten te vermelden. Als biograaf heb je je eigen perspectief en het zou vreemd zijn om te eisen dat je als biograaf al het werk dat eerder is verschenen moet commentariëren. De heer Renders voegt daaraan toe dat, wanneer de heer Broersma het onfatsoenlijk vindt dat zijn werk niet in de tekst wordt benoemd, dit de promotores aan te rekenen is, maar dat de gekozen werkwijze naar zijn mening dus niet ongebruikelijk is.

De heer Kluin vraagt of het klopt dat er in een proefschrift dus geen extra hoofdstuk nodig is met bronnencommentaar, als dit nog niet in de tekst al gedaan is.

De heer Blom antwoordt dat dit wel zou kunnen, maar dat dit niet gebruikelijk of noodzakelijk is. Hij wil hierbij graag de vraag aankaarten of, in het geval dat dit wel noodzakelijk zou zijn geweest, dit dan zou raken aan de wetenschappelijke integriteit van Van Liempt.

De heer Van Liempt zegt dat het hem vooral gaat om het antwoord op de vraag “Wist hij het of wist hij het niet?”. Hij acht het zeer de vraag of hij dat had moeten afmeten en toetsen aan de eerder geuite opvattingen daarover. Hij merkt op dat hij terloops wel een bron heeft geciteerd, maar hij heeft zijn conclusie langs een andere weg bereikt. De beklagde geeft een aantal voorbeelden. Hij heeft een aantal dingen gevonden, waarbij hij bij het onderzoek van had gehoopt dat het een *smoking gun* zou zijn, maar die is helaas niet gevonden. De kleine opvallende dingen die hij wel heeft gevonden, heeft hij gebruikt om tot een conclusie te komen.

Het eerste voorbeeld is dat van een vergadering van 10 november 1943, waar een verslag en een besluitenlijst van zijn. Gemmeker staat hierbij genoteerd als één van de aanwezigen op deze bijeenkomst, waar het plan voor Jodenvervolging voor 1944 werd vastgesteld. Deze documenten duiken pas rond 1970 op voor onderzoekers. Wanneer Gemmeker wordt geconfronteerd met deze documenten, kiest hij ervoor om te zeggen dat hij er niet bij is geweest. Dit vond de heer Van Liempt een fascinerende keuze, waar hij ook veel aandacht aan heeft besteed.

Het tweede voorbeeld is dat van een telegram, dat verzonden is vanuit Berlijn naar de drie Judenreferaten in Parijs, Brussel en Den Haag. Dit telegram is niet aangetroffen in Nederland, omdat alle papieren daar zijn verbrand, maar wel in Parijs. Hierop stond een instructie voor degenen die de treinen sluiten bij de deportatie, om de mensen die de treinen in moesten rustig te houden. De heer Van Liempt vond dit fascinerend, omdat er vaak versluisende taal werd gebruikt en nu juist expliciet werd verwezen naar de gemoedstoestand. De heer Van Liempt heeft het telegram gekregen van een onderzoeker die het had aangetroffen bij een onderzoek in Parijs en heeft ook dit gebruikt voor zijn conclusie.

Het laatste en meest overtuigende voorbeeld om tot de conclusie te komen dat Gemmeker geweten moet hebben wat er gebeurde, is de rij leugens die hij vertelde op diverse momenten in diverse verhoren. De klager acht het onderzoek dat in Duitsland gedaan is irrelevant. De heer Van Liempt heeft echter gesproken met de man die Gemmeker meerdere malen verhoord heeft en is van mening dat wanneer al deze informatie achter elkaar wordt gezet, dit een doorslaggevend argument is voor het feit dat Gemmeker zich eruit gelogen heeft en het dus geweten moet hebben.

De beklagde stelt dat hij de opstelsom van deze aanwijzingen, die tot dusver nog niet bekend waren, voldoende reden vond om tot een zelfstandige conclusie te komen en die niet te toetsen aan andere oordelen van andere auteurs, die er ongeveer hetzelfde uitzagen.

Mevrouw Bergen wil naar aanleiding van het betoog van de klager verduidelijken dat het ad hominem karakter van de klacht niet aan de orde is, omdat het gaat om klacht over een werkwijze en niet over de heer Van Liempt als persoon.

Over wat er in een proefschrift aanwezig moet zijn, wil mevrouw Bergen opmerken dat er, in ieder geval aan de Universiteit van Utrecht, waar zij zelf promovenda is, een uitvoerige bespreking moet zijn van de stand van zaken van het huidige onderzoek, een expliciete vraagstelling en een hoofdstuk over de methode van het onderzoek. Mevrouw Bergen benadrukt dat ze uitkeek naar het boek van de heer Van Liempt en het ook een aardig boek vond, maar in de veronderstelling was dat het proefschrift en de publieksuitgave van elkaar zouden verschillen. Ze had verwacht dat er in het proefschrift een hoofdstuk opgenomen zou zijn over wat er al bekend is in de literatuur. Mevrouw Bergen is het ermee eens dat niet alle studies besproken hoeven te worden, maar aangezien het in het geval van Gemmeker niet om veel literatuur gaat, dit prima gedaan had kunnen worden.

Mevrouw Bergen begrijpt dat het voor de heer Van Liempt een pijnlijke situatie is, maar zegt ook dat het omgekeerd voor haar eveneens pijnlijk was om haar werk en andermans biografieën genegeerd te zien, zowel in het proefschrift als daarbuiten.

De vraag die resteert is of een biografie ook een proefschrift is. Als ze een vergelijking maakt met de eisen die aan haar proefschrift worden gesteld, ontbreken er een aantal zaken en zijn de verschillen voor het proefschrift zo groot, dat ze zich afvraagt of dit wel kan.

De voorzitter geeft aan dat dit een kernvraag is voor de Commissie. De Commissie heeft ook nagedacht of ze op zoek zou kunnen gaan naar een deskundige die een maatstaf zou

kunnen geven, maar in de oriëntatie daarop is ze tot de (tussen)conclusie gekomen dat er simpelweg te verschillend wordt gedacht binnen deze discipline om een maatstaf vast te kunnen stellen.

De heer Droog antwoordt dat het promotiereglement van de RUG duidelijk is. Hierin staat dat er bij een proefschrift of een ander wetenschappelijk werk vanuit wordt gegaan dat de onderzoeker bij het afsluiten van het werkstuk alle relevante tot dan toe redelijkerwijs bekende gegevens daarin verwerkt.

De voorzitter antwoordt dat de vraag of dat al dan niet gebeurd is, ook afhankelijk is van wat men onder 'verwerken' verstaat.

De heer Droog is opgevallen dat de belangrijkste studies, die iedere historicus op dit vlak kent, bijvoorbeeld de Hitler-biografieën, niet in het proefschrift voorkomen. In de meest recente Hitler-biografie wordt expliciet ingegaan op de vraag wat de Duitsers, in de verschillende rangen, wisten en wat niet. Hierin wordt een samenvatting gegeven van alle recente studies. Als de beklagde dit boek geraadpleegd had, had hij alle relevante recente studies op een rijtje gehad. Er wordt hier echter niks over gezegd in het proefschrift. De beklagde verwijst alleen naar uitspraken van een wat oudere Duitse historicus, die hem niet gewezen heeft op recent onderzoek in Duitsland en op het onderzoek van het Duitse Ministerie van Justitie over hoe men met oorlogsmisdadigers is omgegaan. De heer Droog vindt dit relevante studies en had deze ook in de biografie van de heer Van Liempt verwacht.

Naar aanleiding van wat de heer Blom heeft aangekaart over de opzet en intentie van plagiaat, wijst de heer Droog erop dat in het boek van Weber-Wulff over plagiaat expliciet wordt gesteld dat bij plagiaat of wetenschapsfraude de vraag of daarbij intentie of opzet bestaat, irrelevant is.

De voorzitter geeft aan dat ook over de plagiaatregels verschillend wordt gedacht en dat ook de plagiaatregels van de RUG niet glashelder zijn en ruimte voor interpretatie overlaten. Redenen waarom het voor de Commissie het van essentieel belang is om helder te krijgen wat gebruikelijk is op het aan de orde zijnde wetenschapsgebied. Kennelijk zijn de opvattingen over hoe er met bronvermelding om wordt gegaan, verschillend.

De Commissie zou graag van mevrouw Bergen willen weten hoe er om wordt gegaan met eerdere studies als er een overzichtelijk aantal mensen is dat speciaal over Gemmeke heeft geschreven. Hoeveel boeken gaan er alleen over Gemmeke? Als dit aantal beperkt is, zou men zich voor kunnen stellen dat de auteur hier wel mee in discussie gaat.

Mevrouw Bergen antwoordt dat dat er twee zijn, plus een aantal integrale studies en artikelen. Door het gebrek aan erkenning door de beklagde, komt het nu over alsof deze echter niet bestaan.

De heer Van Liempt reageert dat desbetreffende boeken gebaseerd waren op bronnen die hijzelf ook geraadpleegd heeft en eigenlijk voor de hand liggend en onontkoombaar zijn. Vervolgens heeft hij vanuit die bronnen nog meer bronnen gevonden, aangezien er veel Duits onderzoek is gedaan. Het laatste onderzoek was volledig gericht op de vraag of Gemmeke het wist of niet, omdat dit op dat moment essentieel was om tot vervolging over te kunnen gaan. De beklagde bevond zich naar zijn idee in een hele andere fase en heeft zijn conclusies langs een andere weg bereikt. Zijn conclusies zijn gebaseerd op slechts een beperkt deel van het bronnenmateriaal. Hierdoor zouden boeken van anderen niet veel toevoegen aan zijn eigen verhaal.

De voorzitter beaamt dat dat inderdaad misschien wel zo is, maar dat om de wetenschap verder te brengen het juist heel sterk kan zijn om te laten zien dat andere wetenschappers tot dezelfde bevindingen komen.

De heer Van Liempt antwoordt dat dat een element is, dat bij een biografie juist heel anders is dan bij een bronnenstudie of -commentaar. Als er vanuit de begeleiders uitgekomen was dat de heer Van Liempt expliciet de bestaande literatuur had moeten behandelen, zou dat consequenties gehad hebben voor de opzet van het boek, wat ook had gekund. Hij is echter van mening dat in de loop van het verhaal, zoals het nu geschreven is, een bespreking van de literatuur niet onmisbaar is, voornamelijk omdat er al veel bekend was over de twee en een half jaar in Westerbork en nog maar weinig over Gemmekers leven daaromheen.

Mevrouw Bergen antwoordt dat dit precies het stuk is dat toegevoegd wordt aan de huidige stand van zaken van de wetenschap. Maar dat moet juist ook in een biografie, als dat proefschrift-waardig moet zijn, aangegeven worden.

De heer Broersma geeft aan dat de Commissie een heel concrete vraag stelt over het gebruik van bronnen. Naar zijn mening moet, als er aanleiding toe is om in de tekst dieper in te gaan op de bronnen, dit ook gedaan worden. Dit heeft te maken met regels en fatsoen. In dit verband wijst hij op de huisregels van de RUG hieromtrent, waarin staat aangegeven: 'In wetenschappelijke teksten word je geacht om bij gebruik van andermans gedachtegoed, ook als je het samenvat of anders onder woorden brengt, je bronnen eerlijk te vermelden. Het verwijzen naar een bron moet je ook beschouwen als een blijk van respect en een beloning voor andermans inspanning en prestaties.'. Hij vindt het merkwaardig dat er in de zeven pagina's die over de Westerbork-film gaan, wel een aantal mensen worden genoemd van wie slechts kleine stukjes informatie worden gebruikt, maar dat het onderzoek van de heer Broersma, waar heel veel informatie aan is ontleend, niet adequaat vermeld is. Hij is van mening dat wanneer zoveel informatie is gebruikt en er in de bronnen niet adequaat naar verwezen wordt, er niet mee weg kan worden gekomen door achterin in een voetnoot een algemene opmerking hierover te maken: dit had in de tekst vermeld moeten worden. Het gaat de heer Broersma er niet om dat hij zijn naam vermeld had willen zien, maar dat er credits en respect worden getoond aan een onderzoek en daarom had de beklagde dit in de tekst zelf moeten vermelden.

De heer Renders wil graag opmerken dat voor een biografie geldt dat een groot deel een representatie is van wat er al aan literatuur is. Er zal nooit een wetenschappelijke standaard zijn voor hoe een biografie eruit moet zien. Er zijn echter wel een paar opmerkingen hierover te maken. Zo is het niet nodig om een stand van zaken te geven als er al heel veel bekend is over het onderwerp van de biografie.

De heer Renders is het eens met de heer Droog dat de meest recente Hitler-biografie een goed boek is, maar dat wat hij daar zo goed aan vindt is dat er in een paar pagina's een aantal titels en uitgangspunten worden benoemd, maar geen volledige stand van zaken wordt gegeven.

De heer Renders wil tevens wat zeggen over hoe persoonlijk deze zaak is. Hij refereert aan een mail die hij op 4 januari 2019 ontvangen heeft waarin stond dat het proefschrift van de heer Van Liempt, dat pas op 9 mei 2019 werd verdedigd, volledig op plagiaat gestoeld is.

De heer Droog antwoordt dat hij dit verwonderlijk vindt, aangezien het nieuws over deze promotie pas op 12 januari 2019 in het Dagblad van het Noorden verschenen is. Gevraagd wordt of de heer Renders deze mail ook aan de Commissie zou kunnen tonen.

De heer Renders antwoordt dat hij dit zeker kan, als de Commissie dat zou wensen.

De voorzitter zegt dat dit zou mogen, maar dat de Commissie hier eigenlijk weinig mee kan. De Commissie focust zich op het proefschrift en de criteria van wetenschappelijke integriteit. Het probleem is nu dat deze criteria niet volledig duidelijk zijn.

De heer Droog zou hier aan toe willen voegen dat een wetenschappelijke publicatie controleerbaar moet zijn en dat dit een gedegen bronvermelding vereist.

De heer Kluin vraagt of de heer Droog het ermee eens is dat de heer Van Liempt juist terug gaat naar de oorspronkelijke bronnen en daar wel volledig in is.

De heer Droog is het daarmee oneens en zegt dat er op meerdere plekken in het boek van de beklagde informatie staat waarvoor geen bronvermelding is gegeven en daarom niet te controleren is.

De voorzitter geeft aan dat ook hier dus verschillend over wordt gedacht. Zo kan het zijn dat het in het ene proefschrift volstaat om slechts één bron te geven voor een hele pagina, terwijl in het andere bij elke zin een bron gegeven wordt.

Mevrouw Bergen wil graag inhaken op de discussie of auteurs in de tekst genoemd moeten worden of niet. Dit zou goed opgevangen kunnen worden door een bespreking van de literatuur in het proefschrift.

De heer Blom zou graag aan mevrouw Bergen willen vragen of zij het als een kwestie van wetenschappelijke kwaliteit of van integriteit beschouwt, wanneer de bespreking van de literatuur niet in een proefschrift is opgenomen en of zij van mening is dat de heer Van Liempt niet wetenschappelijk integer te werk is gegaan.

Mevrouw Bergen antwoordt dat zij het niet integer vindt als het werk van voorgangers genegeerd wordt. Vandaar dat ze ook gedacht had dat dit in de proefschriftversie wel terug zou komen.

De heer Bosscher wil graag nog aanvullen dat een groot deel van de vraag of het proefschrift wel aan zijn eisen voldoet, te richten is aan de promotoren. Als voorbeeld voor de breedte van hoe geannoteerd moet worden, zou hij willen opmerken dat bij zijn eigen promotie de regel was dat alleen verwezen moest worden bij citaten en bij parafrases die zo dicht bij het origineel blijven, dat het bijna een citatie is. Zijn promotor vond het ook normaal dat het proefschrift een publiekseditie kreeg en dat er bij het schrijven van het proefschrift al rekening mee gehouden kon worden dat het mede voor een groter publiek bedoeld was. Er zijn veel culturen op dit gebied en er zijn dus verschillende opvattingen over hoe er gedegen verwezen moet worden.

De heer Kluin merkt op dat er vanuit de geneeskunde meerdere tijdschriften zijn die een limiet stellen aan het aantal referenties en dat dit dus aangeeft hoe groot het verschil in opvattingen hierover is.

De heer Droog merkt op dat er in een proefschrift geen beperking zit aan het aantal noten en dat noten het proefschrift alleen maar sterker maken.

De voorzitter zou graag tot een voorlopige conclusie willen komen. De voorlopige indruk van de Commissie is dat er verschillend wordt gedacht over hoe omgegaan moet worden met verwijzen, ook binnen de geschiedwetenschap. De vraag is of de aanwezigen dit net zo zien of dat zij dit anders zien. Anders zou de Commissie namelijk kunnen vaststellen dat er nou eenmaal verschillend over wordt gedacht.

Mevrouw Bergen antwoordt dat voetnoten geplaatst moeten worden op het moment dat informatie in het proefschrift wordt opgenomen die afkomstig is van een bron die nog niet bekend is of van bestaande studies die daar iets over vermelden. Als daar verschillend over wordt gedacht, lijkt dat haar erg vreemd. Mevrouw Bergen geeft aan dat ze hierom ook had verwacht dat er twee versies van het proefschrift zouden verschijnen.

De heer Renders geeft aan dat dit bij het Biografie Instituut nooit gebeurt, vanwege de ambitie van het Biografie-instituut om duidelijk te maken dat het onderzoek dat ten

grondslag ligt aan de biografie, met één been in het publieke domein en één been in de academische wereld staat.

De voorzitter zou graag overgaan tot het beantwoorden van de vraag of het nog zinvol is om deskundigen in te schakelen om de vraag over wat gebruikelijk is, te beantwoorden. Het antwoord lijkt te zijn dat dit niet nodig is, omdat er geen objectieve deskundige lijkt te zijn die een eenduidige conclusie kan trekken. Er zijn te veel verschillende inzichten. De voorzitter vraagt hoe de aanwezigen daar tegenaan kijken.

De heer Droog antwoordt dat prof. dr. Kees Schuyt eventueel als deskundige benaderd zou kunnen worden, hij zit echter in een wankel positie als oud-voorzitter van het LOWI.

De voorzitter zegt dat hier wederom het probleem geldt dat de heer Schuyt als socioloog een andere traditie heeft met betrekking tot annoteren, dan in de geschiedwetenschap. De voorzitter vraagt of de heer Droog zich kan vinden in het besluit om geen extra deskundigen meer te benaderen.

De heer Droog gaat daar mee akkoord.

De voorzitter stelt hiermee het besluit om geen extra deskundigen te benaderen vast en vraagt of er verder nog dingen zijn blijven liggen. Voor de Commissie is de wijze van citeren en het credits geven aan andere auteurs als het centrale punt.

De voorzitter vraagt of er nog laatste opmerkingen zijn.

De heer Droog zegt dat hij vergeten is om te wijzen op een passage uit het boek van dr. Van Riet. Hiermee is te zien dat eenzelfde opsomming wordt gebruikt in het proefschrift als in het boek.

De heer Van Liempt legt uit dat dit komt omdat dezelfde oorspronkelijke bron is gebruikt voor deze passage. Hij merkt op dat hij het dan ook niet heeft overgeschreven en dat hij het vervelend vindt dat de klager permanent uitgaat van kwade trouw.

De heer Droog zegt dat de exacte volgorde en de ingekorte versie echter niet uit deze bron afkomstig kunnen zijn maar uit het boek van Van Riet.

De heer Kluin vraagt de heer Van Liempt wanneer hij begonnen is met het verzamelen van data voor het boek in het algemeen.

De heer Van Liempt antwoordt dat hij hier in 2000 mee begonnen is voor het programma *Andere Tijden*, toen hij een korte uitzending over Gemmekeer heeft gemaakt. De belangrijkste bron was op dat moment het proces-verbaal van Schoenmaker. Ongeveer drie jaar geleden is hij begonnen met het bestuderen van primaire bronnen, maar in de tussentijd had hij al veel over Gemmekeer gelezen.

De heer Droog noemt dat in deze *Andere Tijden*-uitzending alleen één nieuw aspect is opgedoken, namelijk een NDR-interview uit 1959. Over research door de beklagde voor dit tv-item wordt echter geen melding gemaakt, noch in de aftiteling ervan, noch op de bijbehorende internetpagina.

De voorzitter herhaalt dat de Commissie zich beperkt tot het proefschrift en over de *Andere Tijden*-uitzending geen uitspraken zal doen en deze ook niet mee zal nemen in haar oordeel. Hij vraagt of iemand anders nog een belangrijke opmerking heeft.

De heer Bosscher zou graag nog een ding willen zeggen naar aanleiding van wat de heer Broersma heeft gezegd. Hij kan zich namelijk goed voorstellen dat de heer Broersma credits

wil hebben voor zijn onderzoek en dat het hem ook pijnlijk zou treffen als hij het gevoel had dat hij die niet kreeg. Als er echter eenmaal gezegd is dat er veel ontleend is aan het cahier, is hij van mening, dat de schuld daarmee is afbetaald.

De heer Broersma vraagt zich af waar dit is gezegd. Naar zijn mening is het weggestopt in de voetnoten en is het niet in de tekst genoemd. Het was, volgens hem, fatsoenlijk geweest om het in de tekst tot uitdrukking te brengen. Bovendien is het voetnotenapparaat achterin ook niet compleet.

De heer Bosscher wil juist benadrukken dat de heer Van Liempt deze credits wel had willen geven, maar dat het hier meer gaat om de vraag of de promotoren niet hadden moeten opmerken dat de ene algemene disclaimer niet voldoende was en er nog een extra noot in de lopende tekst opgenomen had moeten worden.

De heer Broersma is van mening dat dit de verantwoordelijkheid is van de auteur en vindt het wat makkelijk om de aandacht op deze manier weg te halen van de promovendus. In dit specifieke geval is hij van mening dat zijn onderzoek geen recht aan is gedaan en voor andere auteurs zoals Frank van Riet geldt dat ook.

De heer Blom wil graag de aanwezigen erop wijzen dat het notenapparaat een integraal onderdeel is van een wetenschappelijk proefschrift. Wat wel en niet in de tekst zelf of in het notenapparaat moet, is echter diffuus en arbitrair.

Daarnaast wil de heer Blom nog nadrukkelijk opmerken dat wetenschappelijke integriteit en wetenschappelijke kwaliteit scherp uit elkaar gehouden moeten worden en dat een groot deel van de klacht vooral raakt aan de wetenschappelijke kwaliteit van het proefschrift.

De voorzitter zegt dat de Commissie zich zeer bewust is van dit onderscheid en slechts zal focussen op de potentiële schending van de wetenschappelijk integriteit.

De voorzitter licht de verdere gang van zaken toe. De Commissie geeft een advies aan het CvB en het CvB neemt vervolgens een besluit, een aanvankelijk oordeel, of de klachten al dan niet gegrond zijn. Het besluit van het CvB, het advies en het verslag van de hoorzitting worden naar partijen gestuurd. Beide partijen krijgen op voorhand nog de mogelijkheid om feitelijke onjuistheden in het verslag te corrigeren. Het streven is om eind december deze zaak af te wikkelen. Het verzoek is om, met betrekking tot de vertrouwelijkheid van deze zaak, zo lang er nog geen besluit is genomen, niet in de openbaarheid discussie te voeren over deze zaak.

De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid.

Voorzitter sluit de hoorzitting.

Prof. mr. dr. H.E. Bröring, voorzitter

mr. S. R. Van Dijk, secretaris

